



## MESTO NITRA

### Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

<b>Predkladateľ:</b>	Marek Hattas, primátor mesta Nitry
<b>Číslo materiálu:</b>	827/2021
<b>Názov materiálu:</b>	Projektový zámer „COMIN – rozvoj programov sociálnej inklúzie cudzincov v Nitre“
<b>Spracovatelia:</b>	Mgr. Ľubica Lachká, správkyňa Nitrianskej komunitnej nadácie
<b>Napísali:</b>	Mgr. Ľubica Lachká, správkyňa Nitrianskej komunitnej nadácie Mgr. Vladimír Ballay – vedúci OPaSR
<b>Prizvať:</b>	Mgr. Ľubica Lachká, správkyňa Nitrianskej komunitnej nadácie
<b>Dátum rokovania MZ:</b>	22.04.2021
<b>Dátum vyhotovenia:</b>	08.04.2021

<b>Návrh na uznesenie:</b>	Mestské zastupiteľstvo v Nitre <b>prerokovalo</b> Projektový zámer „COMIN – rozvoj programov sociálnej inklúzie cudzincov v Nitre“ <b>schvaľuje</b> Projektový zámer „COMIN – rozvoj programov sociálnej inklúzie cudzincov v Nitre“
----------------------------	--

<b>Podpis predkladateľa:</b>	
------------------------------	--

**Názov projektu**

„COMIN – rozvoj programov sociálnej inklúzie cudzincov v Nitre“.

**Predpokladaný termín realizácie projektu:**

November 2021 – Marec 2023

**Grantové schéma, v rámci ktorej je projekt predkladaný:**

Active Citizens Fund – Slovakia (Nórsky finančný mechanizmus), [Domov | ACF \(acfslovakia.sk\)](#)

**Zhrnutie projektu**

V roku 2019-2020 realizovala Nitrianska komunitná nadácia v spolupráci s mestom Nitra projekt „Komunitné centrum pre pracovnú a vedomostnú mobilitu v Nitre“. Bol zameraný na vytvorenie nových služieb pre cudzincov, ktorí študujú a pracujú v našom meste. Vytvorili sme v rámci klientskeho centra MsÚ Nitra Miesto prvého kontaktu, ktoré poskytlo zdarma sociálno právne poradenstvo 126 cudzincom. Realizovali sme 3 nízkoprahové jazykové kurzy slovenského jazyka spojené s interkultúrnym učením pre 46 cudzincov, ako aj 4 trojmesačné dobrovoľnícke programy, do ktorých sa zapojilo 10 cudzincov. Otázka sociálnej inklúzie cudzincov bola počas realizácie projektu priebežne diskutovaná v rámci viacerých komisií mesta a Bezpečnostnej rady Mesta Nitra a bola zakomponovaná do viacerých strategických dokumentov mesta (napr. do Akčného plánu prístupnosti mesta pre všetkých, Komunálneho plánu rozvoja sociálnych služieb, Akčného plánu PHSR, projektu kandidatúry Nitry na EHMK, do VZN Mesta Nitry č. 9/2019 o poskytovaní dotácií...) Bol vytvorený nový web a FB [www.comin.sk](#) v 4 jazykoch.

Náš nový projekt bude nadväzovať na výsledky dosiahnuté v predchádzajúcom období. Jeho hlavným cieľom je skvalitniť a rozšíriť existujúce služby pre cudzincov. Bude vytvorená Príručka cudzineckého práva, v ktorej cudzinci nájdu informácie o základných právnych otázkach, podané zrozumiteľným spôsobom. Do 3 jazykov budú preložené všetky formuláre, ktoré cudzinci potrebujú pri svojom kontakte s mestom. Taktiež chceme vyškoliť pracovníkov vybraných odborov mesta Nitra (kultúra, sociálna oblasť, TIC....) ako aj učiteľov na ZŠ a MŠ v oblasti právneho minima a témy integrácie s cieľom lepšieho poznania cieľovej skupiny cudzincov a predchádzania vzniku nedorozumení a konfliktov. V rámci projektu bude zorganizovaný aj 1-dňový workshop pre zástupcov samospráv na tému sociálnej inklúzie cudzincov s cieľom výmeny skúseností v tejto oblasti. V spolupráci s OZ Mareena chceme vytvoriť pre cudzincov nové služby – kariérové poradenstvo a poradenstva v podnikaní. Budeme implementovať akčné plány prijaté mesto Nitra s cieľom zvýšenia participácie samotných cudzincov. Ide najmä o zakomponovanie témy sociálnej inklúzie cudzincov do grantových programov NKN a dotácií mesta Nitra v oblasti kultúry, ako aj zapájanie cudzincov do realizácie dobrovoľníckych programov. Cudzinci sa budú verejnosti prezentovať v rámci „Festivalu chutí“ a „Mestských slávností“. S Mestom Nitra budeme spolupracovať na zakomponovaní programov sociálnej inklúzie cudzincov do novej Integrovannej územnej stratégie mesta (v prepojení na stratégiu VÚC), ktorá má byť implementovaná a financovaná zo ŠF do roku 2030. Budeme pokračovať v informovaní verejnosti prostredníctvom webu a FB [www.comin.sk](#). V spolupráci s cudzincami – vlastníkami reštaurácií - budeme realizovať kurzy varenia a multikultúrne večere pre verejnosť. Budeme sa zameriavať na šírenie povedomia o migrácii a integrácii medzi študentmi SŠ a univerzít formou 10 interaktívnych workshopov.

Pre spoluprácu na realizácii projektu sa nám podarilo získať aj nórskeho partnera KUN - Centrum pre rovnosť a rozmanitosť. Je to nórska mimovládna organizácia založená v roku 1991. Jej cieľom je prispieť k odstráneniu diskriminácie a podporiť rovnosť v rôznych oblastiach života. KUN má bohaté skúsenosti s vedením výskumu, organizovaním workshopov, konferencií ... v rámci širokej škály tém. Spolupracuje s nóorskymi vládnymi agentúrami, obcami, MVO a rôznymi podnikateľskými združeniami. Aktívne sa podieľa na medzinárodnej spolupráci. Jedným z dôležitých cieľov tejto organizácie je zosúladiť spolužitie nórskej spoločnosti a prisťahovalcov. KUN realizovalo v tejto oblasti niekoľko projektov v spolupráci s MVO a miestnou samosprávou. K dôležitým patrí napr. projekt "Od imigranta k občanovi", ktorého cieľom bolo vytvoriť dvojročný program sociálnej inklúzie cudzincov pre 5 nórske samospráv. K úspešným patrili aj ďalší projekt sociálnej inklúzie cudzincov „Integration in Vestnes Municipality“. KUN Centrum sa podieľalo aj na tvorbe príručky „Handbook – Immigration Law“.

#### Aktivity na dosiahnutie cieľa

- 1. Skvalitnenie služieb sociálno-právneho a integračného poradenstva pre cudzincov na MsÚ Nitra.** Tieto služby boli vytvorené ako Miesto prvého kontaktu v predchádzajúcom projekte. V súčasnosti sú poskytované osobne, ako aj formou telefonického kontaktu a online kontaktného formulára prostredníctvom [www.comin.sk](http://www.comin.sk). V novom projekte chceme pracovníkom vybraných odborov MsÚ Nitra (napr. kultúra, sociálna oblasť, TIC...) ako aj učiteľom ZŠ a MŠ v Nitre poskytnúť workshopové vzdelávanie v oblasti integrácie a právneho minima s cieľom predchádzať nedorozumeniam v práci s cieľovou skupinou cudzincov. Preložíme do 3 jazykov všetky formuláre mesta Nitra, ktoré cudzinci v rámci svojho pobytu v meste potrebujú. Vytvoríme Príručku cudzineckého práva, v ktorej cudzinci nájdu informácie o základných právnych otázkach, podané zrozumiteľným spôsobom a Manuál postupov pre prácu s cudzincami pre pracovníkov MsÚ v Nitre. Aktivitu budeme realizovať v spolupráci s nórske partnerom KUN.
- 2. Výmena skúseností samospráv v oblasti sociálnej inklúzie cudzincov.** V rámci projektu zorganizujeme jednodňový workshop pre zástupcov samospráv, ktoré sa venujú téme sociálnej inklúzie cudzincov (Bratislava, Trnava...) s cieľom výmeny skúseností v tejto oblasti.
- 3. Pravidelné získavanie a spracovávanie informácií o cudzincoch žijúcich v meste Nitra.** V rámci projektu budeme pravidelne získavať a spracovávať informácie z cudzineckej polície v Nitre a UPSVaR Nitra (napr. aktuálny počet cudzincov v Nitre podľa štátnej príslušnosti a typu pobytu, dĺžka pobytu cudzincov s pracovným povolením, počet študentov na univerzitách podľa štátnej príslušnosti, počet detí umiestnených v predškolských a školských zariadeniach ako aj informácie o bývaní cudzincov v meste...). Formou osobných konzultácií ako aj dotazníka v 3 jazykoch budeme priebežne zisťovať potreby cudzincov v oblasti integrácie, skúsenosti s prijímaním väčšinového obyvateľstva, záujmy, trávenia voľného času...tieto informácie budú využívané pre prijímanie stratégií a akčných plánov mesta Nitra.
- 4. Služby kariérového poradenstva a poradenstva v oblasti podnikania.** Ide o nové služby, ktoré budú realizované v spolupráci s OZ Mareena. V rámci projektu sa uskutočnia 4 workshopy pre 10-15 účastníkov zamerané na tému podnikania a 40 hodín individuálneho poradenstva v tejto oblasti. Zároveň bude vytvorený a realizovaný 12 týždňový školiaci model pre 10-15 cudzincov zameraný na kariérové poradenstvo.

- 5. Služby zamerané na nízkoprahové jazykové vzdelávanie pre migrantov prepojené s interkultúrnou orientáciou.** Budú realizované v spolupráci s OZ Mareena. V minulom projekte sme realizovali tri 10-týždňové jazykové kurzy pre 15 študentov. Záujem o kurzy zo strany cudzincov bol veľký, na kurzy sa hlásilo niekoľko násobne viac osôb v porovnaní s ich kapacitou. V rámci tohto projektu chceme realizovať ďalšie tri 10-týždňové kurzy bežiacie paralelne (začiatocníci a mierne pokročilí) s kapacitou 20 hodín výučby (2\*60 min týždenne). Zároveň chceme identifikovať zamestnávateľa v Nitre, ktorý zamestnáva cudzincov a pripraviť pilotný jazykový kurz šitý na mieru pre zamestnávateľov, ktorý by bol využiteľný aj v ďalšom období.
- 6. Voľnočasové a dobrovoľnícke programy na zvýšenie sociálnej inklúzie cudzincov.** Boli realizované v predchádzajúcom projekte. Do programov sa zapojilo 10 cudzincov. V novom projekte sa chceme sústrediť najmä na komunitu cudzincov, ktorí sa schádzajú v nitrianskom Hideparku a v spolupráci s OZ Triptych ich motivovať, aby sa zapájali do aktivít v komunitnej záhrade, ako aj do kultúrno spoločenských podujatí, v rámci ktorých budú prezentovať svoje komunity. Chceme pokračovať v spolupráci s Centrom pre rodinu v programoch zameraných na sociálnu pomoc znevýhodneným rodinám. Taktiež chceme zapájať cudzincov do vzdelávacích programov Krajského osvetového strediska a do dobrovoľníckych aktivít OZ Leustach, ktoré sú zamerané na archeologické vykopávky a opravu hradu Hrušov.
- 7. Grantové a dotačné programy na zvýšenie sociálnej inklúzie cudzincov.** Nitrianska komunitná nadácia bude vytvárať podmienky pre zapájanie cudzincov v rámci 2 grantových programov – Klub darcov a Mením moje mesto, kde budú cieľové skupiny rozšírené o témy sociálnej inklúzie cudzincov. V dotačnom programe Mesta Nitra v oblasti kultúry bude výzva rozšírená o 2 nové témy - tému podpory kultúrnych aktivít zameraných na cudzincov žijúcich a pracujúcich v Nitre a tému zlepšenia inklúzie a vzájomného poznávania kultúr a podpora realizácie podujatí/projektov, ktoré vedú k zblížovaniu cudzincov a ostatných obyvateľov s cieľom vytvárať dobré vzájomné vzťahy.
- 8. Implementácia akčných plánov mesta Nitra zameraných na sociálnu inklúziu cudzincov.** V rámci tejto aktivity budeme realizovať Kurzy varenia a multikultúrne večere „Poznávame sa cez jedlo“, ktoré budú realizované s cudzincami vlastniami reštaurácie. Kurzy vždy vyvrcholia multikultúrnou večerou, počas ktorej bude prebiehať diskusia na témy multikultúrnosti, budú pozvaní zaujímaví cudzinci, ktorí v Nitre žijú (podnikatelia, športovci...) V rámci projektu chceme realizovať 3 kurzy a večere v reštauráciách cudzincov pre cieľovú skupinu 30 participantov, pričom využijeme aj skúsenosti nórskej organizácie KUN. Aktívnych cudzincov zapojíme aj do realizácie dvoch verejných podujatí mesta Nitra - Mestské slávnosti a Festival chutí. Pri príprave a realizácii prezentácii cudzincov počítame aj s aktívnou participáciou nórskeho partnera.
- 9. Príprava Intergovanej územnej stratégie mesta Nitra do 2030.** Táto stratégia bude najdôležitejším rozvojovým dokumentom, ktorý nahradí predchádzajúce PHSR. Bude vytvorená a komplementárne zosúladená s IUS Nitrianskeho samosprávneho kraja. Zakomponovanie služieb a programov zameraných na sociálnu inklúziu cudzincov do tohto dokumentu umožní ich financovanie zo ŠF ako aj z rozpočtu samosprávy do roku 2030. V rámci aktivity predpokladáme realizáciu pravidelných stretnutí platformy kľúčových hráčov – zamestnancov MsÚ, zástupcov zamestnávateľov, MVO, cudzincov...2 x mesačne.
- 10. Workshopy pre študentov na šírenie povedomia o migrácii a integrácii.** Aktivita bude zameraná na realizáciu 10 workshopov na SŠ a univerzitách v Nitre, ktoré budú vedené lektorskými dvojicami (1 lektor s miestny a 1 lektor so zahraničným pôvodom). Predpokladáme účasť 15-30 participantov na každom workshope.

Na realizáciu týchto aktivít žiada Nitrianska komunitná nadácia nasledovné kofinancovanie:

10 000 € v roku 2022

10 000 € v roku 2023

Kofinancovanie bude využité na pokrytie nákladov v rámci nasledovných aktivít:

1. Skvalitnenie služieb sociálno-právneho a integračného poradenstva pre cudzincov na MsÚ Nitra.
2. Pravidelné získavanie a spracovávanie informácií o cudzincoch žijúcich v meste Nitra.
3. Výmena skúseností samospráv v oblasti sociálnej inklúzie cudzincov
4. Implementácia akčných plánov mesta Nitra zameraných na sociálnu inklúziu cudzincov.
5. Príprava Integrovannej územnej stratégie mesta Nitra do 2030

## Dôvodová správa

Podľa údajov zo „Situačnej analýzy migrácie a možností integrácie cudzincov v meste Nitra“ bývalo v našom meste ku dňu 1.5.2001 až 87 613 obyvateľov. V januári 2019 v Nitre žilo už len 78 559 obyvateľov. Zároveň malo v roku 2019 v Nitre udelený pobyt 5 143 cudzincov. Z uvedeného vyplýva, že cudzinci v súčasnosti tvoria pomerne veľké percento populácie nášho mesta. Súvisí to so skutočnosťou, že Mesto Nitra patrí k najrýchlejšie industriálne sa rozvíjajúcim mestám na Slovensku, najmä z dôvodu investícií do automobilového priemyslu. S investíciami prichádzajú nové pracovné príležitosti, ktoré zamestnávateľia nedokážu pokryť len na základe pracovnej sily zo SR. Zároveň tu sídlia 2 vysoké školy, kde v súčasnosti študuje niekoľko násobne viac študentov z tretích a EU krajín ako tomu bolo v minulosti.

Postavenie cudzincov v spoločnosti je v porovnaní s bežnými občanmi vo veľkej miere znevýhodnené. Hlavným dôvodom znevýhodneného postavenia je právny status cudzinca, ktorý závisí od typu pobytu, ktorý má cudzinec udelený (môže ísť o prechodný, trvalý alebo tolerovaný pobyt) a ktorý mu určuje obsah a rozsah jeho práv a povinností. Cudzinci spravidla disponujú oveľa menším rozsahom práv a oveľa väčším rozsahom povinností ako občania Slovenskej republiky. Ako príklad obmedzených práv môžeme uviesť napr. právo vstupu na trh práce, ktoré v prípade väčšiny cudzincov podlieha striktnému povoľovaciemu konaniu na úrade práce, obmedzené právo na podnikanie, obmedzené právo na rôzne typy sociálnych služieb a sociálnej pomoci zo strany štátu a samosprávy, obmedzené právo na verejné zdravotné poistenie, obmedzené právo na zlúčenie s rodinou, atď. Oproti obmedzeným právam stoja rozsiahle povinnosti, ktorých nesplnenie je sankcionované v najhoršom prípade až zrušením pobytu a vyhostením z územia SR a zákazom vstupu do Schengenského priestoru na niekoľko rokov. Existujúce znevýhodnené právne postavenie cudzinca je znásobené jazykovou bariérou a komplikovanou orientáciou sa v systéme písaných aj nepísaných pravidiel, na ktorých funguje naša spoločnosť. V súvislosti so zraniteľnosťou nemožno opomenúť ani diskrimináciu na základe rasového a etnického pôvodu. Cudzinci nemajú v súčasnosti takmer žiadne zastúpenie v orgánoch samosprávy, verejné politiky na nich nemyslia, resp. ich priamo vylučujú.

Dlhodobé ignorovanie týchto skutočností môže mať negatívny dopad na sociálnu súdržnosť celej našej komunity. Na prvý pohľad môže zdať, že momentálne nie je problém cudzincov žijúcich v našom meste až takou „horúcou“ témou. Avšak história dlhodobého neriešenia spolužitia napr. s Rómskou komunitou je jasným príkladom toho, čo sa deje, ak sa situácia nerieši VČAS. Jednou z ciest, ako predchádzať tomu, že cudzinci v budúcnosti nebudú problémom ale prínosom pre mesto Nitra je vytváranie podmienok pre ich sociálnu inklúziu, na ktorú sa zameriava aj náš projekt.